

Qi Baishi

wie vindt, heeft niet goed gezocht

Eerste druk, 2013
© 2013 Diny Pijpers

ISBN: 9789048430697
NUR: 340

Uitgever: Free Musketeers, Zoetermeer
www.freemusketeers.nl

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten en onvolkomenheden, noch voor de directe of indirecte gevolgen hiervan.

Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever worden openbaar gemaakt of verveelvoudigd, waaronder begrepen het reproduceren door middel van druk, offset, fotokopie of microfilm of in enige digitale, elektronische, optische of andere vorm of (en dit geldt zonodig in aanvulling op het auteursrecht) het reproduceren (I) ten behoeve van een onderneming, organisatie of instelling of (II) voor eigen oefening, studie of gebruik welk(e) niet strikt privé van aard is.

Qi Baishi

wie vindt, heeft niet
goed gezocht

Diny Pijpers

Voor Vivian en Nadine, Boris en Jonas, Iris en Lize

Paintings must be something between likeness and unlikeness, much like today's vulgarians, but not like to cheat popular people

Schilderijen moeten iets weergeven tussen de werkelijke en de onwerkelijke weergave van de dingen, net als veel moderne populaire afbeeldingen, maar ze mogen de mensen niet bedriegen.

Qi Baishi

Voorwoord

Toeval maakt het leven soms verrassend. Ooit had ik in een nieuwsgierige bui het boek *Chinese Watercolours* gekocht. Maar er was te weinig tijd geweest om er rustig naar te kijken. Dat moment kwam jaren later bij een verhuizing. Plotseling zat ik te midden van stapels boeken en dozen geboeid te lezen. Daarna ben ik me gaan voorstellen hoe het leven in China moet zijn geweest. Ik wilde weten of dat klopte, wat de invloed was geweest van de vreselijke gebeurtenissen die er hadden plaatsgevonden, hoe mensen onder die omstandigheden konden overleven en zelfs prachtige kunstwerken konden maken. Onwillekeurig dacht ik aan mijn eigen jeugd en aan de maatschappij waarin wij nu leven. De verschillen leken enorm, hoewel... Bepaalde menselijke eigenschappen zijn toch gemeenschappelijk: we willen allemaal gelukkig worden en prettig met elkaar samenleven. Mijn verhaal is ontstaan uit beelden die elkaar aanvullen, die een complexe geschiedenis weergeven van mogelijke gebeurtenissen en historische feiten.

Als schrijfster moest ik nog veel leren. Ik ben daarom veel dank verschuldigd aan mensen die hebben meegelezen en mij van nuttig commentaar hebben voorzien. Zonder de aanmoedigingen van Marianne, Hans, Maartje, Coen en Ellen was het niets geworden. Zonder de kritieken van Els en Fenmei en vooral van Pim Wiersinga had het verhaal niet de vorm bereikt die hier nu voor u ligt.

Diny Pijpers
Rotterdam, 10 juli 2013

Hoofdstuk 1

Claire

Haar moeder verwelkomde haar met een geheimzinnig lachje. ‘Een verrassing,’ antwoordde ze toen Claire ernaar vroeg. ‘Wacht maar af.’ Zo had ze ook gekeken bij andere gelegenheden: de nieuwe fiets toen ze vijftien werd, de laptop toen ze ging studeren en de skivakantie vorig jaar.

Die geheimzinnigheid was er nu weer. Maar ze moest geduld hebben, eindeloos geduld. Haar moeder hield ervan je nieuwsgierig te maken. Een plagerige glimlach, cryptische opmerkingen, blikken van verstandhouding met haar vader of knipogen naar een van de jongens; mam had een heel arsenaal aan trucs. Claire wist wel hoe ze het spel mee kon spelen. Ze kon doen of ze brandde van nieuwsgierigheid, of ze helemaal niet geïnteresseerd was, of ze kon het gesprek domweg op een ander onderwerp brengen. Vandaag besloot ze instemmend te knikken en verder geen nieuwsgierigheid te tonen. Het werkte. Na een half uur wilde haar moeder zelf niet langer wachten: ‘Cees, wil jij de verrassing halen?’

Even later zette haar vader een verweerde kartonnen doos op tafel. In rood krijt en een statig ouderwets schoonschrift, danste de naam Claire diagonaal over een vierkant veld van Chinese karakters. Een dun, rood en wit gedraaid koordje hield de deksels op hun plaats. Het karton van de doos was grijs en er zaten resten papieren plakband op die de totale ontbinding nog tegenhielden. Ze wilde deze viezigheid niet aanraken. Het karton zou verpulveren, uit elkaar vallen en haar niet langer scheiden van de huiveringwekkende inhoud, de monsters uit het verleden waarover haar ouders zo vaak hadden gesproken. Ze onderdrukte een gevoel van misselijkheid.

‘Maak maar open, schat. Zoals je ziet is die doos van jou.’ Haar moeder leek nog nieuwsgieriger dan zichzelf, hoewel ze natuurlijk wist wat erin zat. Er lag een intense spanning in haar ogen; ze leek

de doos het liefst zelf open te willen maken. ‘Toe dan, ben je niet benieuwd?’

Claire huiverde, wist niet of zij deze verrassing wel wilde. ‘Waar komt dit vandaan?’ vroeg zij tenslotte.

Haar moeder had de zolder opgeruimd en had de herinneringen uit de tijd van de adoptie niet opnieuw willen wegzetten. Misschien werd het tijd om ze over te dragen. Het zou leuk zijn er, samen met Claire, naar te kijken. Ze had zich daar zelfs op verheugd. Maar als Claire niet wilde...

‘Het is het archief van jouw adoptie,’ legde haar vader uit. ‘We dachten dat het tijd werd dat jij die documenten zelf onder je hoede nam, als je dat wilt tenminste. Anders kunnen we het nog wel een poosje voor je bewaren. Zo is het toch, Marian?’

Haar moeder knikte.

Dit is niet leuk, dacht ze. Ze hoeven mij niet te blijven herinneren aan mijn afkomst. Ik kan ze niet meer horen, mams verhalen over hun reis en de ontberingen die zij daar hebben geleden.

Ze zag haar moeders verwachtingsvolle blik.

Met tegenzin trok ze de doos naar zich toe. Een geur van oud papier en jarenlang verzameld stof prikkelde haar slijmvliezen. Ze kreeg het benauwd en moest niezen. Toen zij het koordje lostrok veerden de beide kleppen van het deksel omhoog. Het leek op het klapwieken van een duif. Een wolk van onbekende oosterse geuren ontsnapte en veroorzaakte een nieuwe niesbui.

‘Och, kind,’ zei haar moeder bezorgd, ‘je wordt toch niet verkouden?’

Claire antwoordde niet. Haar aandacht was bij wat zij rook. Zeep en keukenkruiden, de aroma’s van oude verhalen, stille getuigen van iets onbekends, de essences van geheimzinnige planten. Haar vingers streken over het vergeelde papier van een oude Chinese krant. Het voelde ruw en rasperig aan, alsof het vochtig was geweest. Ze hield haar adem in en trok het met twee vingers weg. Eronder trof zij in zijdepapier gewikkelde kleertjes. Ze legde ze apart, wilde ze nog niet zien. Dat kon pijnlijk zijn, hier, in het bijzijn van haar ouders.

Daarna vond ze een ouderwetse documentenmap van gemarmerd zwart karton. Op het etiket stonden twee identieke Chinese karakters.

Haar hand had de inhoud er al uitgetrokken. Het waren vellen rijstpapier, volgeschreven in Chinees schrift en rijk versierd met rode stempels. Verder vergeelde doorslagvelletjes met getypte Engelse teksten en een wirwar aan stempels en handtekeningen. Er was een blad met de handafdrukken van een baby. Alsof het een kleine crimineel betrof. Onwillekeurig moest zij naar haar eigen handen kijken en vroeg zich af of die nog overeenkomst vertoonden met de handjes op het papier. Waar zouden ze haar in China van beschuldigd hebben?

Dieper in de doos lag een grote enveloppe met andere papieren: rekeningen en tickets, brieven met oude postzegels, een schrift met het reisverslag van haar moeder. Dat moest ze een andere keer maar eens rustig doorlezen.

Nieuwsgierig opende ze nu toch het pakket met de kleertjes. Babykleertjes. Ze zagen er verwassen uit, of waren grauw geworden als gevolg van hun lange verblijf op zolder. Alleen een geel zijden jasje was als nieuw. Het straalde alsof het nooit gedragen was. Er glansde een ziel doorheen. Het jasje was niet dood, niet verschoten tot schamele lappen zoals de andere kleertjes. Zij hapte naar lucht en hield het dicht bij haar gezicht, voelde, rook, meende zich iets te herinneren. Onzin, dacht ze, je fantaseert. Toch doemde er in haar hoofd een onbekend huis op en heel even meende ze geruis van stemmen te horen, fantoomgeluiden.

Of het een verrassing was, hoorde zij haar moeder vragen. Die stem leek uit een andere wereld te komen. Wat kon ze zeggen? Ze was overrompeld. Het jasje was niet zomaar een stuk textiel. Het leek een boodschap, een opdracht. In dat jasje school een geheim.

‘Zal ik je er iets over vertellen, Claire?’ Haar moeder zat op het puntje van haar stoel.

‘Niet nu, mam. Niet weer al die oude verhalen.’ Ze streekte de glanzende stof van het jasje, de groene draak en de bloemen die er op geborduurd waren en vroeg zich af wat die betekenden.

‘Wil je dan niet weten wat er allemaal gebeurd is?’ Haar moeders stem klonk verwijtend.

‘Jouw verhaal ken ik al.’ Ze zei het venijniger dan de bedoeling was. Straks vonden haar ouders haar ook nog ondankbaar.